

LUPINA (25) *sb f*

a *jasne*.

sg *N* łupina (10). ◇ *G* łupiny (1). ◇ *A* łupinę (2). ◇ *L* łupinie (1). ◇ *pl N* łupiny (3). ◇ *G* łupin (4). ◇ *A* łupiny (3). ◇ *I* łupinami (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII (z Cn) – XVIII w.

1. *bot.* (21)

a. *Okrywa nasienna (testa), zewnętrzna ochronna powłoka nasienia lub owocnia (pericarpium) czyli ściana owoców suchych; calyx BartBydg, Murm, Mącz, Calep, Cn; putamen BartBydg, Calep, Cn; calyculus, corium, culiola, culleola, echinus, folliculus, operimentum, pericarpium, siliqua, tunica, utriculum, volvola Cn (9) : Też wwarzony blufzcz w ługu z łupinami orzechow włośkich nie dojrzałych: włośi czerni FalZioł 48b; Co kfiędzu łupiny dał miáfto orzechow. RejFig Ee2, Ee2; Calyx – Wízeliakąłupina [!] którą nakriwa owocz, iakoiéft orzech, zoładz. Calep 154b, 879a.*

łupina na czym (1): Iuglans – włoski orzech. łupina zielona na orzechu. Calep 569a.

Przysłowie: Cassa nuce non emam, Y łupiny bych orzechowey zá to nie dał. Mącz 38c.

Wyrażenie: »łupina wirzchnia« (2): Echinatus calix, dicitur putamen superius castaneae, lupyna vyrschnya a ostra castanova BartBydg 45b; Murm 109.

b. *Powierzchniowa tkanka okrywająca owoce, bulwy i korzenie; peripsima BartBydg; malicorium Mącz; ciccum Calep (6) : BartBydg 112; Albo łupiny rzodkwiáne z ćiemierzycą czarną w ługu warz/ á głowę tym myy. SienLek 47; Legumen – Iarzina wízekiska [!], na ktorei łupina iéft. Calep 589b.*

łupina z czego (1): Malicorium, Lupiną z yáblká gránowitego. Mącz 205b.

łupina na czym (1): Mącz 205a cf »skora albo łupina«.

łupina w czym (1): Ciccum – Lupina w pomaranczi. Calep 193a.

Szereg: »skora albo łupina« (1): Malicorium, Skóra álbo Lupiną ná gránowitym yáblku. Mącz 205a.

c. *Wielowarstwowa powłoka osłaniająca mięsiste łuski cebuli lub czosnku; bulbus Mącz, Calep (6) : Bulbus, Leśny czofnek/ trzemucha niektorzi zową/ y przitym wízelakie ogrodne ziele/ á korzenie które w okrąg roście á skorę ná skórze y łupinę ná łupinie ma/ yáko yeft Cebula. Mącz 27d, 27d; Albo weźmi korzenia máłégo y wielkiégo ślazu/ łupin czofnkowych [...] zárówno/ á warz to w wodzie SienLek 129, 81; Calep 142a.*

2. *lek. Łuszcząca się powierzchniowa warstwa zrogowaciałego naskórka (1) : Elephantia, Nieyáka chorobá trądowi podobna gdy ná cielié fą nieyákíe mákuły álbo łupiny y puchliná. Mącz 101c.*

3. *Skorupa jajka (1) : Albo wwarz iáie kokofzé wocíe twárdo/ potym odeymi łupiny/ y zółtek: z nowu warz on białek wocíe SienLek 129v.*

4. *Prawdopodobnie tłukące się naczynie (1) : Ambones, Calycis genus. Wízeliaka lupina. Ambones, calyces, trullae Calep 59b.*

*** *Bez wystarczającego kontekstu (1) : Spinae, Lupiny. Mącz 408b.*

Synonimy. 1.a. łuska, łuszczyna, ość, ósmieci, otręby, skarlupa, skorka; b. skora; 2. łupież, otręby, parchy.